

**M Filosofie van Cultuur en Bestuur
Vrije Universiteit Amsterdam**

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2225

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	5
Introductie	6
Procedure	6
Panel	7
Informatie over de opleiding	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	9
Organisatie	9
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	9
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	9
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	11
Standaard 3. Toetsing	15
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	17
Eindoordeel	18
Ontwikkelpunten	18
Bijlage 1. Beoogde leerdoelen	19
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	21
Bijlage 3. Bezoekprogramma	22
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	24

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

Het panel is enthousiast over de combinatie van filosofie, bestuur en cultuur in de masteropleiding Filosofie van Cultuur en Bestuur (FCB) aan de VU. Het profiel is uniek, aantrekkelijk en maatschappelijk relevant. Wel raadt het panel de afdeling aan haar visie op het profiel van de opleiding nauwkeuriger te formuleren en expliciet te maken dat het niet gaat om een filosofie van de bestuurskunde, maar meer specifiek om een continentaal-filosofische reflectie op hoe cultuur vorm krijgt in bestuur. De beoogde leerresultaten waarin het profiel vertaald is zijn voldoende academisch, van het juiste niveau en conform de Dublin-descriptoren. Afgestudeerden kunnen kritisch reflecteren op ontwikkelingen in organisaties en de samenleving vanuit een goed begrip van menselijke culturen. Dit acht het panel zeer relevant in bestuur en beleid en dus van grote waarde voor de samenleving. Het panel complimenteert de opleiding met haar raad van advies, die haar helpt om de aansluiting bij het vakgebied en beroepenveld te bewaken.

Onderwijsleeromgeving

Het panel stelt vast dat het curriculum van de masteropleiding FCB coherent en studeerbaar is, en dat het studenten in staat stelt om de beoogde leerdoelen te realiseren. Studenten worden tijdens de opleiding intensief begeleid en doordat de colleges aan het eind van de middag of begin van de avond worden aangeboden is de opleiding FCB goed te combineren met een vakinhoudelijke master. De opleiding is kleinschalig, persoonlijk, activerend en gevarieerd qua werkvormen. Het panel beveelt de afdeling Filosofie aan om scherper te letten op de nomenclatuur van de cursussen. Die moet de inhoudelijke lading van de cursus dekken, zodat studenten weten wat zij kunnen verwachten. De kwantiteit en kwaliteit van het docententeam is goed. Het panel raadt de afdeling Filosofie aan om op bescheiden schaal activiteiten voor loopbaanoriëntatie op te zetten, al was het alleen om te expliciteren wat de maatschappelijke niche voor afstudeerders van deze opleiding is. Een derde aanbeveling is om tijdig en definitief het rooster en materiaal bekend te maken voor de cursussen, zodat de studenten voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden. De stimulerende en persoonlijke sfeer in de opleiding draagt bij aan de studeerbaarheid. Het panel beveelt met klem aan deze kwaliteiten - die typisch horen bij een kleinschalige onderwijsgemeenschap - te koesteren, en niet verloren te laten gaan bij een eventuele fusie met andere faculteiten.

Toetsing

Het panel is tevreden over het toetsbeleid van de masteropleiding FCB aan de VU, dat zorgvuldig gedocumenteerd en helder verwoord is. De toetsvormen passen bij de leerdoelen en zijn voldoende gevarieerd. De beoordelingsformulieren voor de afstudeerscripties zijn goed doordacht. De examencommissie is zeer toegewijd en proactief en heeft een scherp oog voor verbeterpunten. Om de goede kwaliteit van de toetsing nog verder te verbeteren, beveelt het panel de afdeling aan om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid dat mede op voorspraak van de examencommissie is ontwikkeld goed te beleggen, zodat die uitvoering structureel plaatsvindt. Docenten in de master FCB wordt geadviseerd te letten op een heldere schrijf- en spreekstijl. Het panel beveelt verder aan de rubrics op de scriptiebeoordelingsformulieren in meer detail uit te werken, de scripties strenger te beoordelen, met name op hun filosofische gehalte, en de woordlimiet voor de scripties consequent te handhaven als voorwaarde voor beoordeling. Ondanks deze verbeterpunten acht het panel de kwaliteit van toetsing toereikend.

Gerealiseerde leerresultaten

Het niveau van de eindwerken is goed. De afgestudeerden vinden hun weg in de samenleving en voldoen aan een maatschappelijke vraag. Het panel stelt vast dat de beoogde leerdoelen zijn bereikt.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

M Filosofie van Cultuur en Bestuur

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

voldoet

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoet

Standaard 3: Toetsing

voldoet

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

voldoet

Algemeen eindoordeel

positief

Prof. Gerd Van Riel

Mariette Huisjes

Voorzitter

Secretaris

Datum: 21 maart 2024

Introductie

Procedure

De masteropleiding Filosofie van Cultuur en Bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam werd op 29 en 30 november 2023 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld als onderdeel van de visitatiegroep Wijsbegeerte. Dit cluster bestond uit 29 opleidingen: van de Universiteit Leiden, Universiteit Twente, Universiteit Utrecht, Tilburg University, Rijksuniversiteit Groningen, Erasmus Universiteit Rotterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Radboud Universiteit en de Universiteit van Amsterdam. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het cluster Wijsbegeerte verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als coördinator en secretaris en ook Irene Conradie, Mariette Huisjes, Marieke Schoots en Anne-Lise Kamphuis waren secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd.

Vorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 24 juli 2023 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter op 20 juli 2023 over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het locatiebezoek een programma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De afdeling Filosofie van de VU selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de afdeling dat het ontwikkelgesprek zou worden vormgegeven als onderdeel van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de opleiding een lijst van afgestudeerden over de periode januari 2021 tot en met augustus 2023 naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers, de taal en de beoordelaars. Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel hun zelfevaluatierapport en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatierapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van visitaties en rapportage.

Bezoek

Tijdens het locatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens

een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij namens het panel de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor verdere ontwikkeling presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat voor aan de coördinator voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de coördinator het rapport naar de afdeling Wijsbegeerte, met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan in overleg met de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Panel

Bij de clustervisitatie Wijsbegeerte zijn de volgende panelleden betrokken:

- Prof. dr. Martin van Hees, hoogleraar Morele en Politieke Filosofie en decaan, Amsterdam University College (AUC) – voorzitter;
- Prof. dr. Gerd Van Riel, hoogleraar Antieke Filosofie en decaan van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte aan de KU Leuven – voorzitter en panellid;
- Prof. dr. Mariëtte van den Hoven, hoogleraar Medische Ethiek, Amsterdam UMC;
- Prof. dr. Thomas Reydon, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Leibniz Universität Hannover;
- Em. prof. dr. Jos de Mul, hoogleraar Wijsgerige Antropologie, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. Sonja Smets, hoogleraar Logica en Epistemologie, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Bart Raymaekers, hoogleraar Morele Filosofie en Filosofie van het Recht, KU Leuven;
- Prof. dr. Geert Van Eekert, hoogleraar Europese Filosofie, Universiteit Antwerpen;
- Prof. dr. Martine Prange, hoogleraar Filosofie van mens, cultuur en samenleving, Tilburg University;
- Prof. dr. Wybo Houkes, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Technische Universiteit Eindhoven;
- Prof. dr. Federica Russo, hoogleraar Philosophy and Ethics of Techno-Science, Universiteit Utrecht;
- Dr. Victor Gijsbers, universitair docent Filosofie, Universiteit Leiden;
- Prof. dr. Vincent Blok, hoogleraar Techniekfilosofie en Responsible Innovation, Wageningen University & Research;
- Prof. dr. Rein Raud, hoogleraar Asian and Cultural Studies, Tallinn University;
- Prof. dr. Corien Bary, hoogleraar Logische Semantiek, Radboud Universiteit;
- Dr. Elsbeth Brouwer, universitair docent Filosofie van Taal en Cognitie, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Erik Weber, gewoon hoogleraar in de wetenschapsfilosofie, Universiteit Gent;
- Dr. Constanze Binder, universitair hoofddocent Filosofie, Erasmus Universiteit Rotterdam – referent;
- Dr. Bruno Verbeek, universitair docent Ethiek en Politieke Filosofie, Universiteit Leiden – referent;
- Sarah Boer, masterstudent Philosophy, Politics, and Society, Radboud Universiteit – student-lid;
- Tim van Alten, masterstudent Philosophy of Science, Technology and Society, Universiteit Twente – student-lid;
- Christa Laurens, masterstudent Modern European Philosophy, Universiteit Leiden – student-lid.

Het panel dat de masteropleiding Filosofie aan de Vrije Universiteit Amsterdam beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. Gerd Van Riel, hoogleraar Antieke Filosofie en decaan van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte aan de KU Leuven – voorzitter;
- Prof. Thomas Reydon, hoogleraar Wetenschaps- en Techniekfilosofie, Leibniz Universität Hannover;
- Em. Prof. Jos de Mul, hoogleraar Wijsgerige Antropologie, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. Sonja Smets, hoogleraar Logica en Epistemologie, Universiteit van Amsterdam;
- Christa Laurens, student Modern European Philosophy, Universiteit Leiden – student-lid.

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief

Naam van de opleiding:	Filosofie van Cultuur en Bestuur
CROHO-nummer:	60970
Niveau van de opleiding:	Master
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	120 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Amsterdam
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 mei 2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De masteropleiding Filosofie van Cultuur en Bestuur (FCB) aan de Vrije Universiteit Amsterdam wordt aangeboden door de afdeling Filosofie, onderdeel van de Faculteit Geesteswetenschappen. Naast Filosofie heeft deze faculteit nog twee afdelingen: 'Taal, Literatuur en Communicatie' en 'Kunst en Cultuur, Geschiedenis, Oudheid'. Het faculteitsbestuur Geesteswetenschappen is eindverantwoordelijk voor de opleidingen, voor het onderzoek en voor de bedrijfsvoering van de faculteit. De dagelijkse verantwoordelijkheid voor het onderwijs van de afdeling is belegd bij de opleidingsdirecteur in samenwerking met de opleidingscoördinator. Naast de masteropleiding FCB biedt de afdeling Filosofie nog een tweetalige bacheloropleiding Filosofie aan en een andere tweejarige masteropleiding: de Engelstalige masteropleiding Philosophy.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

Ten tijde van de vorige visitatie van de Filosofieopleidingen aan de VU, in februari 2017, bestond de masteropleiding FCB nog niet in zelfstandige vorm. Wel was er een specialisatie Filosofie van Cultuur en Bestuur binnen de bredere masteropleiding Philosophy, naast drie andere specialisaties. Het visitatiepanel oordeelde destijds dat de specialisatie Filosofie van Cultuur en Bestuur te veel afweek van de andere drie andere afstudeerrichtingen: Philosophy, Bioethics & Health, Philosophy of NeuroScience en Philosophy of Law & Governance. Dit ging ten koste van de samenhang in de masteropleiding. De afdeling heeft aan dit bezwaar gehoor gegeven door de specialisatie Filosofie van Cultuur en Bestuur te verzelfstandigen.

In 2019 onderging Filosofie van Cultuur en Bestuur de Toets Nieuwe Opleiding. Het panel kwam tot een positieve beoordeling en deed als aanbeveling om enkele beoogde leerresultaten verder aan te scherpen, de onderzoeksvaardigheden meer gestructureerd aan te bieden, diversificatie van het docententeam na te streven, stagemogelijkheden goed in het programma in te bedden, en in de toetsing procedures rondom taalkeuze en omvang van de scriptie goed vast te leggen. Het panel concludeert op basis van de zelfevaluatie en de gesprekken tijdens de visitatie dat de afdeling deze adviezen zo goed mogelijk heeft opgevolgd.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel van de opleiding

De masteropleiding FCB aan de Vrije Universiteit Amsterdam analyseert ontwikkelingen in de hedendaagse laat-moderne samenleving, zoals globalisering, populisme, en de opkomst van beeldcultuur en nieuwe media. In de opleiding proberen studenten en docenten deze verschijnselen in hun onderlinge samenhang te begrijpen. Ze combineren daarvoor continentaal-filosofische perspectieven met inzichten uit de sociale wetenschappen en de humaniora. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een bachelordiploma in Filosofie of in een maatschappijgerichte wetenschap. De afdeling Filosofie stimuleert haar studenten om de opleiding FCB te combineren met een andere masteropleiding. Zo worden alle colleges aan het eind van de middag en begin van de avond gegeven. Veruit de meeste studenten volgen inderdaad een andere masteropleiding naast FCB. De opleiding is kleinschalig, met een instroom van rond de 20 studenten per jaar.

De afdeling Filosofie van de VU beoogt met de opleiding FCB bestuurders en beleidsmakers af te leveren die hun empirisch georiënteerde opleiding met filosofisch inzichten hebben verdiept en verbreed. Centraal hierbij staat wijsgerige reflectie op begrippen als moderniteit, vooruitgang, vrijheid, autonomie, recht, macht, rationaliteit, waarheid en werkelijkheid. De opleiding onderscheidt zich van andere masteropleidingen Filosofie door haar cultuurfilosofische perspectief, het feit dat de combinatie met een andere master wordt gefaciliteerd en de aandacht voor reflectie op vakwetenschappen. Met haar kleinschaligheid, maatschappelijke oriëntatie en inbreng van verschillende wetenschappelijke disciplines sluit de opleiding aan bij de kernwaarden van de Vrije Universiteit: maatschappelijke verantwoordelijkheid, openheid voor diversiteit in culturen en ideeën, en persoonlijke aandacht voor elk individu. Er is intensief persoonlijk contact tussen docenten en studenten, en de openheid voor de diversiteit aan vakwetenschappelijke perspectieven staat centraal. De nadruk in de opleiding ligt op activerend onderwijs en onderzoekend leren. Hierdoor krijgen studenten kennis en vaardigheden aangereikt om zelfstandig onderzoek te kunnen doen op het snijvlak tussen filosofie, wetenschap en samenleving.

Het panel heeft tijdens het locatiebezoek vastgesteld dat in de masteropleiding FCB de invloed van cultuur op bestuur wordt bestudeerd en geanalyseerd, aan de hand van methoden en inzichten uit de Europese continentale cultuurfilosofie. Dit wordt echter niet direct duidelijk uit de naam van de opleiding. ‘Filosofie van Cultuur en Bestuur’ suggereert dat er naast cultuur over bestuur in algemene, operationele zin wordt nagedacht, terwijl het in feite meer specifiek gaat over de evolutie van bestuursculturen. Als de opleiding vasthoudt aan de term ‘bestuur’ in de naamgeving, lijkt iets als ‘Filosofie van bestuursculturen’ de lading beter te dekken. Het panel raadt de afdeling aan haar visie op het profiel van de opleiding nauwkeuriger te formuleren en geeft haar in overweging deze in de naamgeving tot uitdrukking te brengen. Los van mogelijke misverstanden in de presentatie naar de buitenwereld vindt het panel het profiel van de opleiding FCB aantrekkelijk en uniek, en rakend aan urgente maatschappelijke thema’s.

De opleiding is nu alleen voltijds te volgen. De afdeling overweegt haar ook aan te bieden als (post-initiële) deeltijdvariant voor bestuurders en beleidsmakers met werkervaring. Het panel vindt dit een goed idee; het kan zich goed voorstellen dat zo’n deeltijdopleiding in een behoefte voorziet. Wellicht is dit ook een aantrekkelijke optie voor studenten die de opleiding naast een andere master willen doen, en kan de opleiding zo meer studenten aantrekken.

Beoogde leerdoelen

Het profiel van de opleiding is vertaald naar een set beoogde leerresultaten (zie bijlage 1). Conform het model van de Dublin-descriptoren voor universitaire masterprogramma’s zijn deze geformuleerd op de gebieden ‘kennis en inzicht’, ‘toepassing van kennis en inzicht’, en ‘oordeelsvorming’, ‘communicatie’ en ‘leervaardigheden’. De beoogde leerdoelen sluiten goed aan bij de kernwaarden van de VU, met name maatschappelijke betrokkenheid. Ze veronderstellen onder meer kennis en begrip van continentaal-filosofische ideeën over moderniteit en het proces van modernisering, over wetenschap, over moraal en politiek. Afgestudeerden kunnen deze kennis toepassen, zelfstandig filosofisch en interdisciplinair onderzoek doen en ontwikkelingen in organisaties en de samenleving duiden. Ze kunnen filosofische en vakwetenschappelijke visies verbinden, en hun ideeën helder en aansprekend verwoorden en inbrengen in debatten.

Het panel acht de beoogde leerdoelen voldoende academisch, van adequaat masterniveau en overeenkomstig de Dublin-descriptoren. Wel raadt het panel de afdeling aan om de aangescherpte visie op het profiel van de opleiding – zoals hierboven aanbevolen – explicieter te maken in de leerdoelen. Daarbij gaat het met name om de relatie van de opleiding tot “bestuur”: deze opleiding behelst geen filosofie van bestuurskunde, maar een filosofische reflectie op hoe cultuur wordt vormgegeven in bestuur.

Aansluiting op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden van de master FCB zijn in staat om kritisch te reflecteren op ontwikkelingen in de samenleving en hebben oog voor de maatschappelijke en morele kanten van beleidsbeslissingen. Ze kunnen complexe en onvoorspelbare ontwikkelingen duiden, eigen posities innemen en die op een argumentatief correcte wijze onder woorden brengen. Een kleinschalig onderzoek dat de afdeling Filosofie uitvoerde rond de verzelfstandiging van de opleiding toonde aan dat alumni van FCB in een duidelijke behoefte voorzien van bedrijven en organisaties als Rabobank, Achmea, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Raad voor het Openbaar Bestuur, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Vereniging Toezichthouders in de Zorg, KPN, de WRR, hogescholen, diverse consultancybureaus, denktanks, wetenschappelijke bureaus van politieke partijen en uitgevers.

Het panel is enthousiast over de combinatie van cultuur en bestuur die in de opleiding centraal staat. Het acht denken vanuit een goed begrip van menselijke culturen zeer relevant in bestuur en beleid. In dit opzicht levert de opleiding een belangrijke bijdrage aan de samenleving.

Om aansluiting van de filosofieopleiding op de arbeidsmarkt ook voor de toekomst te bewaken is in 2022 een nieuwe raad van advies geïnstalleerd, nadat de oude raad van advies uiteen was gevallen tijdens de coronapandemie. De raad bestaat uit acht leden (voornamelijk alumni), met uiteenlopende functies, zoals adviseur op het gebied van ethiek en gezondheid, programmamanager Vluchtelingenwerk, advocaat, strategisch adviseur en schrijver en spreker. De raad van advies vergadert tweemaal per jaar en fungeert als klankbord in gesprekken over de beoogde leerdoelen van de opleiding, de werving van studenten, arbeidsmarktorientatie, het curriculum en over veranderingen in de samenleving die gevolgen kunnen hebben voor de positie van filosofisch geschoolden.

Het panel complimenteert de opleiding met haar raad van advies. Die helpt om ervoor te zorgen dat de opleiding goed aangesloten blijft op de verwachtingen van het vakgebied en het beroepenveld.

Overwegingen

Het panel is enthousiast over de combinatie van filosofie, bestuur en cultuur in de opleiding. Het profiel is uniek, aantrekkelijk en maatschappelijk relevant. Wel raadt het panel de afdeling aan haar visie op het profiel van de opleiding nauwkeuriger te formuleren en expliciet te maken dat het niet gaat om een filosofie van de bestuurskunde, maar meer specifiek om een continentaal-filosofische reflectie op hoe cultuur vorm krijgt in bestuur. De beoogde leerresultaten waarin het profiel vertaald is zijn voldoende academisch, van het juiste niveau en conform de Dublin-descriptoren. Afgestudeerden kunnen kritisch reflecteren op ontwikkelingen in organisaties en de samenleving vanuit een goed begrip van menselijke culturen. Dit acht het panel zeer relevant in bestuur en beleid en dus van grote waarde voor de samenleving. Het panel complimenteert de opleiding met haar raad van advies, die haar helpt om de aansluiting bij het vakgebied en beroepenveld te bewaken.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum en werkvormen

Het curriculum van de masteropleiding FCB omvat 42 EC aan maatschappijgerichte mastervakken zoals sociale en organisatiewetenschappen, economische wetenschappen, bedrijfskunde, bestuurskunde en geschiedenis. Deze worden door andere afdelingen van de VU verzorgd. Van de overige 78 EC worden er 60 besteed aan (cultuur)filosofische vakken in relatie tot de verschillende maatschappelijke domeinen en 18 aan de scriptie. De (cultuur)filosofische vakken worden bijna allemaal om de twee jaar aangeboden en tegelijkertijd gevolgd door zowel de eerstejaars als de tweedejaars studenten. Vakken als 'Globalisering en cultuur', 'Lijnen van filosofische bestuurskunde' en 'Filosofisch actueel maatschappelijk gesprek en teksten' worden aangeboden in de vorm van lintcolleges over twee of meer periodes. Doel hiervan is om langdurige reflectie, doordenking en verdieping te bevorderen.

Het curriculum bevat drie leerlijnen: (1) filosofische maatschappij- en actualiteitsanalyse, (2) retorische en filosofische vaardigheden en (3) cultuurfilosofische analyse van en reflectie op kernthema's uit een vakwetenschap. Afstemming van de vakken en de leerlijnen vindt plaats in het docentenoverleg en in overleg tussen opleidingsdirecteur en opleidingscoördinator. Als werkvormen worden kleinschalige interactieve hoorcolleges, practica en debatten ingezet ter ondersteuning van het leerproces. In de practica oefenen studenten bijvoorbeeld in het delen van filosofische inzichten met een breed publiek. In aansluiting op de didactische visie van de VU is het onderwijs persoonlijk en activerend en leren de studenten al onderzoekend: intensieve overdracht van kennis en vaardigheden gaat hand in hand met reflectie en evaluatie. Het onderwijs wordt grotendeels gegeven in kleine groepen, met ruimte voor verschillende invalshoeken en een constructieve dialoog tussen eerste- en tweedejaars studenten. In de filosofische vakken bestuderen de studenten primaire en secundaire bronnen, analyseren zij systematische vragen en reflecteren zij op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Ter voorbereiding op de scriptie oefenen de studenten met schrijfopdrachten, presentaties, denkverslagen en essays. In kleine scriptiegroepen lezen zij elkaars werk, geven zij elkaar feedback op de onderzoeksopzet en op concepthoofdstukken en ontvangen zij persoonlijke begeleiding van de docent.

Het panel constateert dat het curriculum samenhangend is en dat het de studenten in staat stelt de beoogde leerdoelen te realiseren. De werkvormen zijn gevarieerd en het panel kan zich vinden in de keuze voor lintcolleges. Die past bij de aard van de opleiding. Het proces van scriptiebegeleiding is intensief en weldoordacht, met een duidelijke eigen rol voor de studenten in relatie tot elkaar. De studenten waarderen met name de kleinschaligheid en het persoonlijke en activerende karakter van het onderwijs. Ook zijn ze tevreden dat de voertaal in de opleiding Nederlands is. Het plan om als onderdeel van de leerlijn 'retorische en filosofische vaardigheden' de mogelijkheid te bieden voor een korte stage komt het panel als verstandig voor. Voor bijvoorbeeld ministeries of bedrijven zou het zeker interessant moeten zijn een masterstudent FCB als stagiair over de vloer te hebben. Het panel beveelt aan het laatste deel van het beoogde leerdoel nr. 15 'vernieuwende, soms "dwarse" inzichten, op te sporen, te verkennen, te ontwikkelen en in debat te brengen' goed te oefenen, niet alleen met medestudenten maar ook met niet-filosofisch geschoolden. Tenslotte is het kunnen formuleren van kritische inzichten een andere vaardigheid dan het deze op zo'n manier naar voren te brengen dat er ook naar geluisterd wordt. In enkele gevallen vindt het panel dat de naam van een cursus de lading niet dekt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de cursus 'Symbolisch leven'. Deze cursus heeft een open opzet, docenten dragen onderwerpen aan waar ze zelf in hun onderzoek mee bezig zijn, zo bleek tijdens het locatiebezoek. De thema's raken aan technologie en vrijheid en hebben weinig te maken met symboliek. Het panel vindt dit een prima invulling, maar die zou duidelijker moeten worden uit de titel van de collegereeks. Iets dergelijks geldt voor de cursus 'Filosofische moderniteitsanalyse: Charles Taylor's A Secular Age'. In dit college staat weliswaar een boek van Taylor centraal, maar niet uitsluitend; in feite gaat het college over de ontwikkeling van moderniteit en komen ook andere auteurs aan de orde. Het

panel beveelt de afdeling aan om scherper te letten op de nomenclatuur van de cursussen, zodat studenten weten wat zij kunnen verwachten.

Studeerbaarheid en begeleiding

In de jaren dat de opleiding bestaat werden de volgende aantallen diploma's uitgereikt: 10 in 2022, 9 in 2021, en 16 in 2020. De meeste studenten volgen naast de masteropleiding FCB een andere vakwetenschappelijke master, waaraan zij prioriteit geven. Dit beïnvloedt de studievoortgang in negatieve zin. Daarnaast blijkt het lastig om na afronding van de eerste master en tijdens het starten met een eerste baan de scriptie voor de master FCB af te ronden. De afdeling kan dit slechts deels ondervangen. Zij zet in op persoonlijk contact. De studentengemeenschap is dermate klein dat de opleidingscoördinator één op één contact onderhoudt met de studenten en hen zo gericht kan begeleiden. Zo nodig verwijst hij studenten door naar de facultaire studieadviseur, het onderwijsbureau of de examencommissie. Ondanks het feit dat niet alle studenten de eindstreep halen, beoordeelt het panel de opleiding als studeerbaar. Ook heeft het geen problemen met de studeerbaarheid bespeurd onder studenten. Het onderwijs is intensief en de begeleiding is goed. De toelatingseisen (een bacheloropleiding en toegang tot een masteropleiding uit een maatschappijgerelateerd domein) zijn adequaat. Dat de colleges aan het eind van de middag/begin van de avond worden aangeboden is een goede service voor de studenten die eerder op de dag met hun 'eerste' vakinhoudelijke studie bezig zijn.

De gemeenschap van studenten en docenten rond de filosofieopleidingen aan de VU is hecht, met intensieve en informele persoonlijke contacten tussen studenten onderling en studenten en docenten. Dit heeft een positief effect op de studeerbaarheid. De studievereniging Icarus speelt een actieve rol. Het panel complimenteert de afdeling met de bindende en stimulerende rol die Icarus speelt en met de warme sfeer binnen de opleiding. Het panel vernam dat er een mogelijke fusie op het programma staat tussen de faculteiten Geesteswetenschappen, Sociale Wetenschappen en Religie & Theologie. Het waarschuwt met klem dat bij een eventuele schaalvergroting de hechtheid van de gemeenschap en de persoonlijke aandacht voor individuen niet verloren mogen gaan. Die sluiten nu juist goed aan bij de waarden van de VU. Een fusie zou ook niet ten koste mogen gaan van de breedte en diepte van de filosofie-opleidingen.

Het panel constateert dat voorbereiding op de arbeidsmarkt voornamelijk in handen is van de faculteit Geesteswetenschappen. Die organiseert bijvoorbeeld de Humanities Career Night en stelt een career officer beschikbaar. De opleiding FCB zelf doet weinig aan voorlichting over beroepsperspectieven na de studie, wat ook te verklaren is doordat veel studenten al een baan hebben. Desgevraagd gaven de docenten aan dat hieraan bij studenten geen behoefte bestaat, omdat zij – voor zover zij nog geen baan hebben - al arbeidsmarktoriëntatie vanuit hun vakwetenschap krijgen aangeboden. Het panel vindt echter dat deze taak niet volledig aan de vakwetenschappen mag worden overgelaten, al was het alleen om de meerwaarde van de master FCB op de arbeidsmarkt expliciet te maken. Het raadt de afdeling Filosofie dus aan om op bescheiden schaal activiteiten op te zetten die duidelijk maken wat de maatschappelijke niche voor afstudeerders van deze opleiding is.

In het studentenhoofdstuk van de zelfevaluatie geven de studenten aan dat zij graag het cursusmateriaal ten minste een week voor het begin van een collegereeks ter beschikking zouden willen hebben, zodat zij zich goed kunnen voorbereiden. Ook hebben de studenten bezwaren tegen rooster- en materiaalwijzigingen op het laatste moment. Om tijdig het rooster en materiaal bekend te maken en deze niet op het laatste te wijzigen is een redelijk verzoek en het panel beveelt de afdeling aan om hieraan gehoor te geven.

Docenten

Er zijn in de masteropleiding FCB 8 docenten actief op een totale studentenpopulatie van 69, een docent-studentratio van ongeveer 1 op 9. Dit is voldoende voor kleinschalig en persoonlijk onderwijs. Het panel heeft ook een positieve indruk van de kwaliteit van de docenten. Van de 8 docenten die actief zijn in de opleiding hadden op het moment van schrijven van de zelfevaluatie 6 docenten een BKO behaald. De overige 2 docenten hebben een beperkte verantwoordelijkheid. Binnen de afdeling Filosofie beschikken daarnaast 10 docenten over een Seniorekwalificatie Onderwijs. Met 4 vrouwen en 4 mannen is het docententeam voldoende divers, in elk geval naar gender. Veel stafleden hebben een sterke nationale en internationale reputatie als experts op hun gebied. Ze gelden als zeer goede onderzoekers die onderwijs in verbinding met hun onderzoek kunnen aanbieden. Bij onderwijsbeoordelingen binnen de universiteit worden de filosofiedocenten bovengemiddeld beoordeeld. Studenten waarderen de inzet van docenten en hun benaderbaarheid buiten de colleges om. Het panel kan bevestigen dat docenten zich niet alleen verantwoordelijk voelen voor de intellectuele voortgang van hun studenten, maar ook voor hun persoonlijk welzijn. Dit verklaart mede de goede sfeer binnen de opleiding en verdient lof. De afdeling geeft aan dat docenten steeds beter leren van elkaars ervaringen. Zij organiseert vier bijeenkomsten per jaar waarin docenten met elkaar het onderwijs bespreken. Daarnaast zijn er ten minste vier bijeenkomsten per jaar voor bijscholing. Zo blijven de docenten zich continu ontwikkelen. Met deze intensieve intervisie- en ontwikkeltrajecten is de afdeling op de goede weg.

Zoals bij veel universitaire opleidingen ervaren de docenten de werkdruk als hoog. Dit wordt mede veroorzaakt door de roostering door het jaar heen met een blokkensysteem dat voor pieken in de werkbelasting zorgt. Het panel beveelt de afdeling desalniettemin aan te onderzoeken of en hoe de werkdruk verlaagd kan worden, in overleg met de docenten en met andere opleidingen die met hetzelfde probleem kampen.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat het curriculum van de masteropleiding FCB coherent en studeerbaar is, en dat het studenten in staat stelt om de beoogde leerdoelen te realiseren. Studenten worden tijdens de opleiding intensief begeleid en doordat de colleges aan het eind van de middag of begin van de avond worden aangeboden is de opleiding FCB goed te combineren met een vakinhoudelijke master. De opleiding is kleinschalig, persoonlijk, activerend en gevarieerd qua werkvormen. Het panel beveelt de afdeling Filosofie aan om scherper te letten op de nomenclatuur van de cursussen. Die moet de inhoudelijke lading van de cursus dekken, zodat studenten weten wat zij kunnen verwachten. De kwantiteit en kwaliteit van het docententeam is goed. Het panel raadt de afdeling Filosofie aan om op bescheiden schaal activiteiten voor loopbaanoriëntatie op te zetten, al was het alleen om te expliciteren wat de maatschappelijke niche voor afstudeerders van deze opleiding is. Een derde aanbeveling is om tijdig en definitief het rooster en materiaal bekend te maken voor de cursussen, zodat de studenten voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden. De stimulerende en persoonlijke sfeer in de opleiding draagt bij aan de studeerbaarheid. Het panel beveelt met klem aan deze kwaliteiten - die typisch horen bij een kleinschalige onderwijsgemeenschap - te koesteren, en niet verloren te laten gaan bij een eventuele fusie met andere faculteiten.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Algemeen

Het toetsbeleid in de masteropleiding FCB is gebaseerd op het facultaire toetsbeleid van de faculteit Geesteswetenschappen. Dit schrijft voor dat de toetsen representatief, valide, betrouwbaar, transparant, bruikbaar en vergelijkbaar moeten zijn. Het biedt richtlijnen voor de beoordeling en afname van toetsen, de kwaliteit van examinatoren, het toetsdossier, het toetsplan en de kwaliteitsborging. Naast de facultaire notitie over het toetsbeleid heeft de opleiding een eigen onderwijs- en examenregeling en toetsplan, en gelden de regels en richtlijnen van de examencommissie. De opleidingsdirecteur agendeert toetsing bij stafvergaderingen en organiseert kalibreersessies, in overleg met de voorzitter van de toetskamer.

Het panel heeft de relevante documenten bestudeerd en stelt vast dat het toetsbeleid van de opleiding goed verankerd is en dat zij over een helder toetsplan beschikt, dat houvast biedt aan de docenten. Studenten worden met verschillende formatieve en summatieve toetsvormen geconfronteerd. De meest gangbare toetsvormen zijn schriftelijke tentamens, essays, protocollen en mondelinge presentaties (ook voor niet-filosofische doelgroepen) en de scriptie. De kwaliteit van toetsen en examens wordt geborgd door de kwaliteit van de docenten, collegiale intervisie en feedback van opleidingsmanagement, OLC en examencommissie. Om na te gaan of de toets als valide en betrouwbaar kan gelden, legt de docent in de rol van examiner de toets voor aan een collega-examinator binnen de opleiding die niet bij het vak betrokken is (4-ogen-principe). Bij een tentamen vermeldt het voorblad behalve de naam van de examiner ook de naam van de collega die de collegiale check heeft uitgevoerd. Bij andere toetsvormen (papers, werkstukken, mondelinge presentaties, etc.) dienen de criteria waaraan moet worden voldaan ter toetsing aan een onafhankelijke collega-examinator te worden voorgelegd. In de studiehandleiding wordt vermeld wie deze collegiale check heeft uitgevoerd. Transparantie wordt nagestreefd door de wijze van toetsen in de studiehandleiding van de betreffende module en in de studiegids te vermelden. Het panel beoordeelt het systeem van toetsing als adequaat. Het complimenteert de opleiding met de grote transparantie die zij biedt.

Schriftelijke en mondelinge uitdrukingsvaardigheid is van wezenlijk belang voor filosofen in hun maatschappelijke rol. Het panel constateert dan ook met instemming dat in de opleiding FCB veel nadruk ligt op schrijfstijl en retorica. Wel acht het van belang dat de retorische keuzes aansluiten op de beleidsvelden waar de afgestudeerden voor worden opgeleid. Het panel beveelt de docenten aan hun studenten hierop zo nodig te corrigeren: overtuigende argumenten en aansprekende metaforen dienen te worden aangemoedigd; voorkomen moet worden dat retorische panache omslaat in sofisme. Een betoog is dan niet langer treffend en meeslepend, maar eerder manipulatief. Ook moet voorkomen worden dat een al te hoogdravende schrijfstijl grote groepen lezers of toehoorders buitensluit.

Een opleiding als FCB waarbij de toetsing zwaar leunt op geschreven teksten wordt bij uitstek geconfronteerd met mogelijk gebruik van generatieve taalprogramma's (chatbots) uit de AI en moet haar positie ten opzichte daarvan bepalen. Het verheugt het panel dat de afdeling Filosofie daarin al haar eerste heeft stappen gezet. Zo is er een lunchbijeenkomst georganiseerd. Het panel moedigt de afdeling aan een visie te ontwikkelen op soorten van gebruik van chatbots die wel en die niet geoorloofd zijn bij het maken van geschreven opdrachten. Ook zal de afdeling alternatieve toetsvormen moeten ontwikkelen, en zij zal

haar plagiaatcheckers moeten aanpassen om misbruik van chatbots te detecteren. Dit is een belangrijke opgave voor de komende paar jaar .

Beoordeling van de afstudeerscripties

Het panel vindt de beoordelingsformulieren voor de afstudeerscripties duidelijk en de leerdoelen goed uitgewerkt. Het feit dat twee beoordelaars elk een formulier invullen afzonderlijk van elkaar en vervolgens hun oordelen op een derde formulier samenbrengen (vierogenprincipe) is een goede garantie voor validiteit en transparantie. Het panel zag dat over het algemeen de oordelen op de formulieren helder zijn geformuleerd en met argumenten gestaafd. Volledigheid van de dossiers (bijvoorbeeld het voorblad of een compleet ingevuld formulier van de tweede beoordelaar) is een punt van aandacht.

De rubrics op de formulieren – die de beoordelaars helpen een scriptie op verschillende criteria te beoordelen – komen het panel onevenwichtig voor. Er worden drie kwaliteitscategorieën onderscheiden: ‘onvoldoende’ (lager dan 5,5), ‘voldoende’ (tussen 5,5 en 8) en ‘goed’ (hoger dan 8). Hierbij beslaat de middelste categorie een zeer breed spectrum, terwijl een 5,5 toch een heel ander oordeel is dan een 8. De rubrics geven de beoordelaar op dit punt dus weinig houvast. Mogelijk als gevolg hiervan bespeurt het panel een zekere inflatie in de cijfers: soms worden terecht tekortkomingen van een scriptie benoemd, maar krijgt deze toch een hoog cijfer. Het panel beveelt aan strenger te beoordelen, met name op het filosofisch gehalte van de scripties: de combinatie van een afgebakende filosofische vraagstelling, diepgang, kritische reflectie, originaliteit, analytische scherpte, kwaliteit van argumentatie en aansluiting bij actuele filosofische debatten. Het panel geeft verder de afdeling in overweging kritische reflectie expliciet op te nemen als beoordelingscriterium, aangezien deze prominent is in de beoogde leerdoelen. Het panel beveelt ook aan meer detail aan te brengen in de middencategorie-rubrics, en sluit zich hiermee aan bij het advies is van de examencommissie.

Het panel vernam dat er weliswaar een bandbreedte is in het aantal woorden dat de scriptie mag tellen (15.000 – 25.000), maar dat het van de examinatoren afhangt hoe zwaar zij aan de woordlimiet tillen. De beoordeelde steekproef bevatte verschillende scripties aan die de woordlimiet royaal overschreden en toch een hoog cijfer kregen. Dit scheidt het risico van een ongelijk speelveld. Het panel beveelt daarom aan een passend aantal woorden consistent te handhaven als formele voorwaarde om voor beoordeling in aanmerking te komen. Ten slotte beveelt het panel aan erop toe te zien dat alle beoordelingsformulieren volledig worden ingevuld. Het was verheugd te vernemen dat dit toezicht binnenkort wordt geautomatiseerd.

Functioneren van de examencommissie

De kwaliteit van de examens in de masteropleiding FCB valt onder het toezicht van de examencommissie Geesteswetenschappen. Deze ziet toe op 22 opleidingen. Daarom heeft zij zich opgedeeld in kamers, voor respectievelijk bachelor-, master en PPE (Philosophy, Politics & Economics)-opleidingen en voor toetsing. De examencommissie toetst cursussen en eindwerken steekproefsgewijs. In het jaarplan van de toetskamer staat vermeld van welke vakken in het volgende academiejaar de toetsdossiers beoordeeld worden. De examencommissie analyseert daarnaast ongeveer 10% van de afstudeerwerken per opleiding. Zij screent in deze steekproef zowel de inhoud van de scripties als het beoordelingsproces, en houdt ook het niveau van de beoordelaars in de gaten. Deze moeten allen gepromoveerd zijn. De toetskamer kijkt of het vier-ogen-principe is toegepast, hoe de beoordelingsformulieren zijn ingevuld, of het voorblad is ingevuld en of de motivatie van het eindoordeel voldoende is. De toetskamer heeft twee keer per jaar overleg met de opleidingsdirecteur om de toetsing te bespreken. Indien nodig is er tussentijds contact via het opleidingsdirecteurenoverleg van de faculteit.

Het panel is enthousiast over het functioneren van de examencommissie. De leden hiervan nemen hun taak zeer serieus, ze zijn goed georganiseerd en proactief. Alle verbeterpunten die het panel opmerkte rondom de toetsing had de examencommissie ook al op de radar. Dit geldt voor het door studenten ervaren gebrek aan feedback, voor beleid aangaande chatbots, voor de rubrics bij de beoordeling van eindscripties en voor de inflatie van eindcijfers. Voor zover de toetsing in de praktijk niet perfect verloopt is dat dan ook zeker niet te wijten aan de examencommissie, of aan het toetsbeleid, maar eerder aan haperend toezicht. Het panel beveelt de afdeling aan om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid dat mede op voorspraak van de examencommissie is ontwikkeld goed te beleggen, zodat die uitvoering structureel plaatsvindt.

Overwegingen

Het panel is tevreden over het toetsbeleid van de masteropleiding FCB aan de VU, dat zorgvuldig gedocumenteerd en helder verwoord is. De toetsvormen passen bij de leerdoelen en zijn voldoende gevarieerd. De beoordelingsformulieren voor de afstudeerscripties zijn goed doordacht. De examencommissie is zeer toegewijd en proactief en heeft een scherp oog voor verbeterpunten. Om de goede kwaliteit van de toetsing nog verder te verbeteren, beveelt het panel de afdeling aan om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid dat mede op voorspraak van de examencommissie is ontwikkeld goed te beleggen, zodat die uitvoering structureel plaatsvindt. Docenten in de master FCB wordt geadviseerd te letten op een heldere schrijf- en spreekstijl. Het panel beveelt verder aan de rubrics op de scriptiebeoordelingsformulieren in meer detail uit te werken, de scripties strenger te beoordelen, met name op hun filosofische gehalte, en de woordlimiet voor de scripties consequent te handhaven als voorwaarde voor beoordeling. Ondanks deze verbeterpunten acht het panel de kwaliteit van toetsing toereikend.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Het panel vindt de FCB-eindwerken die het voorafgaand aan de visitatie bekeek van goede kwaliteit. In enkele gevallen overheerst het maatschappelijk engagement of de persoonlijke getuigenis zozeer dat het ten koste gaat van conceptuele precisie en argumentatieve kracht. Veel eindwerken zijn mooi en literair geschreven, maar soms overvleugelt literaire stijl de filosofische inhoud, en is niet duidelijk wat precies beargumenteerd wordt en waarom. Dat laat onverlet dat de kwaliteit van de scripties in alle gevallen voldoende is, en dat zij overtuigend laten zien dat de afgestudeerden de beoogde leerdoelen hebben gerealiseerd.

Afgestudeerden van de master FCB bekleden uiteenlopende functies in diverse sectoren, zowel in het publieke als private domein. Ze werken bijvoorbeeld bij overheidsinstanties zoals gemeentes, middelbare scholen, hogescholen en universiteiten, adviesorganen van overheid en bedrijfsleven en psychologische instellingen. Ze bekleden functies zoals onderzoeker, adviseur, docent, consultant, moderator, programmamaker en directeur.

Overwegingen

Het niveau van de eindwerken is goed. De afgestudeerden vinden hun weg in de samenleving en voldoen aan een maatschappelijke vraag. Het panel stelt vast dat de beoogde leerdoelen zijn bereikt.

Conclusie

Het panel oordeelt dat de opleiding op standaard 4 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de masteropleiding Filosofie van Cultuur en Bestuur is positief.

Ontwikkelpunten

1. Preciseer de visie op inhoud van de opleiding (met inbegrip van de naamgeving van de opleiding), en vertaal deze in het profiel en de beoogde leerresultaten. Let ook op de nomenclatuur van de cursussen en zorg dat deze de lading dekt.
2. Maak het rooster en het studiemateriaal tijdig bekend en zorg dat ze definitief zijn.
3. Organiseer eigen opleidings specifieke activiteiten op het gebied van loopbaanoriëntatie.
4. Koester de hechtheid van de filosofische gemeenschap aan de VU en de persoonlijke aandacht. Laat deze niet verloren gaan bij een eventuele fusie met andere faculteiten.
5. Beoordeel de masterscripties strenger, met name op hun filosofisch gehalte en argumentatieve kracht. Wees consistent in de handhaving van een woordlimiet. Werk de rubrics op de beoordelingsformulieren in meer detail uit.

Bijlage 1. Beoogde leerdoelen

Kennis en inzicht

Afgestudeerden van FCB beschikken over:

1. Kennis van de belangrijkste historische en systematische vraagstukken van de filosofie, met een bijzondere nadruk op de zogenoemde continentale filosofische traditie;
2. Een (cultuur)filosofisch begrip van de moderniteit en haar groundbegrippen op basis van de traditie van de filosofie zoals die zich heeft ontwikkeld vanaf de Verlichting en Romantiek: natuur, vrijheid, lichaam, autonomie, subjectiviteit, rationaliteit, vervreemding, heelheid, recht, economie, techniek, secularisering, globalisering;
3. Kennis van en inzicht in het ontstaan van de moderne wetenschap en de samenhang van haar verschillende disciplines, mede gezien vanuit het project van de Verlichting;
4. Kennis van de historisch-culturele dimensie van het moderniseringsproces met haar innerlijke dynamiek en tegenstrijdigheden: begrip van de verschillende paden van modernisering – in het Westen zelf en daarbuiten;
5. Kennis van en inzicht in de belangrijkste morele en politieke theorieën die een rol spelen in het hedendaagse maatschappelijke debat, alsmede hun filosofische herkomst en fundering – en de mogelijke kritiek daarop;
6. Kennis van en inzicht in theorieën en methoden, zowel vakwetenschappelijke als filosofische, om hedendaagse ontwikkelingen op het terrein van cultuur, bestuur en samenleving integraal en normatief te kunnen evalueren en aan die ontwikkelingen een (sturende) bijdrage te kunnen leveren.

Toepassen kennis en inzicht

Afgestudeerden van FCB beschikken over:

7. De vaardigheid om wijsgerige boeken en artikelen te bestuderen en te begrijpen, de argumentatiestructuur daarvan weer te geven, kernbegrippen toe te lichten en de tekst historisch en systematisch te situeren;
8. De algemene ontwikkeling, vakkennis, vaardigheid en houding om zelfstandig filosofisch én interdisciplinair onderzoek te doen, daarbij de relevante bronnen (wetenschappelijke literatuur, kunst, media- uitingen e.d.) te vinden, de kwaliteit ervan te beoordelen, er een eigen visie op te ontwikkelen én de gangbare academische en academisch-ethische normen te hanteren bij de verzameling, duiding en gebruikmaking daarvan;
9. De vaardigheid om zelfstandig maatschappelijke ontwikkelingen én ontwikkelingen binnen organisaties te onderzoeken en te duiden en daarbij de ideologische, theoretische, morele en/of politieke opvattingen en vooronderstellingen te achterhalen en op te helderen.

Oordeelsvorming

Afgestudeerden van FCB zijn in staat:

10. Maatschappelijke vraagstukken filosofisch te analyseren, dat wil zeggen integraal, normatief en doorvragend naar groundbegrippen, vooronderstellingen en idealen, waarbij zij een zelfstandige morele afweging kunnen maken;
11. Onderscheiden vakwetenschappelijke en filosofische interpretaties en visies op het terrein van cultuur en bestuur met elkaar te verbinden en theoretisch inzicht in de praktijk toe te passen.

Communicatie

Afgestudeerden van FCB beschikken over:

12. Een goede taalbeheersing en een omvangrijke woordenschat Nederlands om theorieën en inzichten uit filosofie en wetenschap op een heldere, aansprekende en voor een breed publiek toegankelijke wijze te verwoorden.

En zijn in staat:

13. Bevindingen, ideeën en visies zowel schriftelijk als mondeling op een heldere en aansprekende wijze te verwoorden in goed Nederlands en een filosofische dialoog aan te gaan over hedendaagse ontwikkelingen in de samenleving en/of in bestuur – voor zowel deskundigen als voor een breed publiek.

Leervaardigheden

Afgestudeerden van FCB zijn in staat:

14. Zelfstandig onderzoek te verrichten naar hedendaagse ontwikkelingen in de samenleving en/of in bestuur en in dat onderzoek vakwetenschappelijke en (cultuur)filosofische perspectieven te verbinden;

15. Vernieuwende, soms 'dwarse' inzichten, op te sporen, te verkennen, te ontwikkelen en in debat te brengen;

16. Flexibel en creatief als een professional te functioneren.

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

JAARSHEMA MASTER FILOSOFIE VAN CULTUUR EN BESTUUR 2023-2024																																											
WEEK	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
	Periode 1				Periode 2				Periode 3				Periode 4				Periode 5				Periode 6																						
JAAR 1	W. MA_CBG1 of W. MA_CBG2 [6 EC] Globalisering en cultuur 1 of 2 *				W. MA_CBM1 [6 EC] Media, leiderschap en filosofische taalvaardigheid				W. MA_CBT1 [3 EC] Literatuur- studie 1				W. MA_CRL1 of W. MA_CRL2 [6 EC] Lijnen van een filosofische bestuurskunde 1 of 2 *				W. MA_CRS1 of W. MA_CRS2 [6 EC] Symbolische leven 1 of 2 *																										
	W. MA_CBMGT1 of W. MA_CBMGT2 [3 EC] Filosofisch actueel maatschappelijk gesprek en tekstlezen 1 of 2 *																																										
	[50 EC] Vakwetenschap niet filosofische master																																										
JAAR 2	W. MA_CBG1 of W. MA_CBG2 [6 EC] Globalisering en cultuur 1 of 2 *				W. MA_CBFM [6 EC] Filosofische Moderniteitsanalyse: Charles Taylor's A Secular Age				W. MA_CBT2 [3 EC] Literatuur- studie 2				W. MA_CRL1 of W. MA_CRL2 [6 EC] Lijnen van een filosofische bestuurskunde 1 of 2 *				W. MA_CRS1 of W. MA_CRS2 [6 EC] Symbolische leven 1 of 2 *																										
	W. MA_CBMGT1 of W. MA_CBMGT2 [3 EC] Filosofisch actueel maatschappelijk gesprek en tekstlezen 1 of 2 *																																										
	[12 EC] Vakwetenschap niet filosofische master																																										
	W. MA_CBT1 [18 EC] Thesis																																										

* deel 1 en deel 2 van deze modules alterneren jaarlijks, voor zowel 1e als 2e jaars studenten: Globalisering en cultuur 1, Lijnen van een filosofische bestuurskunde 1, Symbolische leven 1 en Filosofisch actueel maatschappelijk gesprek en tekstlezen 1 in 2023-2024; Globalisering en cultuur 2, Lijnen van een filosofische bestuurskunde 2, Symbolische leven 2 en Filosofisch actueel maatschappelijk gesprek en tekstlezen 2 in 2024-2025.

■ VAK ■ KEUZERUIMTE ■ TENTAMENWEEK ■ VAKANTIE ■ Aanvullend: Week 18 onderwijsvrij

Wijzigingen in dit jaarschema voorbehouden

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1: 29 november 2023

<i>Tijd</i>	<i>Tot</i>	<i>Onderdeel</i>
10.00	10.30	Ontvangst en welkom
10.30	12.00	Vooroverleg panel en mogelijkheid open spreekuur (panel intern)
12.00	12.30	Lunch (panel intern)
12.30	13.15	Startgesprek opleidingsmanagement
13.15	14.00	Gesprek studenten bachelor Filosofie (Voertaal: Engels)
14.00	14.15	Pauze
14.15	15.00	Gesprek studenten master Philosophy en Filosofie van Cultuur en Bestuur (Voertaal: Engels)
15.00	15.30	Pauze
15.30	16.30	Gesprek docenten bachelor Filosofie, master Philosophy en Filosofie van Cultuur en Bestuur
16.30	16.45	Pauze
16.45	17.30	Gesprek examencommissie

Dag 2: 30 november 2023

<i>Tijd</i>	<i>Tot</i>	<i>Onderdeel</i>
08.45	09.00	Ontvangst
09.00	09.30	Overleg (panel intern)
09.30	10.30	Thematische sessie bachelor Filosofie <ul style="list-style-type: none"> • We zijn een brede filosofieopleiding met veel aandacht voor diversiteit. Hoe zouden we dit profiel kunnen versterken zonder tekort te doen aan beide kenmerken? • Zouden er naast het Bachelor Seminar andere structuren nodig zijn om de academische en sociale integratie te bevorderen? Is er nu voldoende aandacht voor mentoraat en studiebegeleiding? • Op welke manier zouden we meer aandacht kunnen geven aan (i) de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student, en (ii) recente maatschappelijke ontwikkelingen?
10.30	11.00	Pauze
11.00	12.00	Thematische sessie master Philosophy <ul style="list-style-type: none"> • Op welke manier – uitgaande van ons didactisch concept (activerend onderwijs en onderzoekend leren) – zou de reflectie op een wetenschapsgebied nog beter ingebed kunnen worden in de opleiding, met name in de algemene filosofische vakken? • Op welke wijze kan een mentoraat op masterniveau (waarbij de mentor studenten begeleidt in bv. diens academische, professionele en persoonlijke ontwikkeling) waardevol kunnen zijn? • Zou het ontwikkelen van een nieuwe track (bv. 'Philosophy of Economics and Health' of 'Philosophy of Diversity Studies') aan of juist af te raden zijn?
12.00	13.00	Lunch (panel intern)
13.00	14.00	Thematische sessie master Filosofie van Cultuur en Bestuur

		<ul style="list-style-type: none"> • Wij beogen mogelijk een intensivering en verbreding van de betrokkenheid van externe partners uit bedrijfsleven, overheid en non-profit. Hoe zouden we dit het beste vorm kunnen geven? Vooral door aan te sluiten op het bestaande programma of door bv. het ontwikkelen van nieuwe studieonderdelen? • Momenteel zijn werkvormen en toetsvormen ontwikkeld die goed passen bij het cultuurfilosofische profiel van de opleiding en zoveel mogelijk aansluiten bij de specifieke vakwetenschappelijke achtergrond van de studenten. Schrijfp opdrachten zijn daarbinnen substantieel. We worden nu geconfronteerd met ChatGPT. Hoe kunnen we hier op inspelen zonder in te leveren op het filosofische niveau van de master? • De opleiding ontwikkelt een scriptiebeoordelingsformulier dat voldoende specifiek is voor het eigen karakter van de master. Is het aanbevelingswaardig om de beoordelingscriteria substantieel te herzien of volstaat het huidige scriptiebeoordelingsformulier?
14.00	14.45	Vorbereiden eindgesprek (panel intern)
14.45	15.30	Eindgesprek opleidingsmanagement
15.30	17.00	Opstellen bevindingen (panel intern)
17.00	17.15	Mondelinge rapportage
17.15	18.15	Borrel (locatie: Forum 2)

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Filosofie bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion.

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Het zelfevaluatie-rapport
- Jaarverslagen over het studiejaar 2021-2022
- Een factsheet over de opleiding
- Een overzicht van de staf van de afdeling Filosofie
- Een verslag van de midterm review
- De Onderwijs- en Examenregeling
- De scriptiehandleiding, scriptieregeling en scriptieovereenkomst
- Een notitie over het toetsbeleid van de Faculteit Geesteswetenschappen
- Het toetsplan van de VU-opleidingen Filosofie
- Het beoordelingsrapport van de vorige visitatie in 2017
- Dossiers met studiemateriaal en toetsuitslagen van verschillende vakken
- Enkele interne documenten over het gebruik van large language models (AI).